

TÜRKMENİSTAN'DAKİ BASMACILIK HAREKETİ (1918-1924) ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

The Comments About Basmachi Movement in Turkmenistan (1918-1924)

Gurbangeldi GUTLIYEV*

Geliş Tarihi:30.06.2017

Kabul Tarihi:28.07.2017

Öz

Basmacılık Hareketi Bolşeviklerin 1918 senesinde Hokand Özerk Cumhuriyetini ortadan kaldırmasıyla ortaya çıkmış ve kısa sürede tüm Türkistan'a yayılmıştır. Aynı şekilde Türkmen coğrafyasına da sirayet etmiştir. Cüneyt Han'ın azimli mücadelesi sayesinde Türkmen coğrafyası adeta bu hareketin merkezi konumuna gelmiştir. Ruslara karşı bu uğurda mücadele edenlerin asıl amaçları Türkmen coğrafyasını Rus işgalinden kurtarmak ve bu coğrafyadaki Rus varlığına son vermektir. Ne yazık ki vatanlarının kurtuluşu için verdikleri bu kutlu mücadeleleri onların halk nezdinde birer kahramanlar olarak tanınmasını sağlamamıştır. Sovyet rejimi onların bu mücadelelerinin bir eşkıya hareketi olduğunu ve bu hareketin de İngiliz destekli bir hareket olduğunu iddia etmiştir. Sovyet rejimi döneminde her ne kadar vatanlarının ve milletlerinin kurtuluşu için mücadele eden Cüneyt Han, Aziz Han Türkmen önderlerini karalayıcı yazılar kaleme alınmış ve onlar aleyhinde türlü iftiralarda bulunulmuşsa da bunların hiçbiri onların halkın kalbinde yer etmesini engelleyememiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkmen, Cüneyt Han, Aziz Han, Basmacı Hareketi, Türkmenistan

Abstract

The Basmachi Movement emerged when Bolsheviks removed the Hokand Autonomous Republic and soon spread to the whole of Turkestan. Likewise, it had spread to the Turkmen land. Thanks to the resolute struggle of Cüneyt Khan, the Turkmen land has become the center of this movement. The main aim of those who struggled against the Russians is to save Turkmen land from Russian occupation and to remove Russian presence in this land. Unfortunately, their blessed struggles for the liberation of their homeland did not make them recognized as heroes in public. The Soviet regime claimed that these struggles were a bandit movement and that it was a British-backed movement. During the Soviet regime, the leaders who struggled for the liberation of his country and the nation like Cüneyt Khan, Aziz Khan written bad things against them and told various slanders against them but none of them prevented them from taking place in the heart of the people.

Key Words: Turkmen, Cüneyt Khan, Aziz Khan, Basmachi movement, Turkmenistan

1. GİRİŞ

Basmacılar, böyle bir tanım onlar hakkında kötü bir çağrışım yapabilir. Lakin bu tanımlama çok yanıltıcıdır. Çünkü basmacı kelimesinin anlamı bilindiği gibi haydut, çeteci, eşkıya demektir. Ama Türkmenistan'da Sovyet hâkimiyetine karşı mücadele edenler yani basmacılar

* Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi, e-posta:gurban_geldi@hotmail.com